

Sygn. akt II PSK 369/21

POSTANOWIENIE

Dnia 22 listopada 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Korzeniowski

w sprawie z powództwa Z. K.
przeciwko Powiatowemu Urzędowi Pracy w L.
o przywrócenie do pracy,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 22 listopada 2022 r.,
skargi kasacyjnej powoda od wyroku Sądu Okręgowego w Olsztynie
z dnia 21 czerwca 2021 r., sygn. akt IV Pa 10/21,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. nie obciąża powoda kosztami postępowania kasacyjnego
strony pozwanej.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Olsztynie wyrokiem z 21 czerwca 2021 r. oddalił apelację powoda Z. K. od wyroku Sądu Rejonowego w Bartoszycach z 1 grudnia 2020 r., który oddalił jego powództwo o przywrócenie do pracy wniesione po wypowiedzeniu mu umowy o pracę przez pozwanego pracodawcę Powiatowy Urząd Pracy w L.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano na pierwszą podstawę przedsądu (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.).

Powód uzasadnił potrzebę przyjęcia skargi do rozpoznania występowaniem w niniejszej sprawie zagadnienia prawnego:

1. czy w przypadku powołania się przez pracownika samorządowego na okoliczności wskazane w art. 25 ust. 3 zd. 3 ustawy o pracownikach

samorządowych, sąd orzekający na podstawie jakich kryteriów ma badać, czy zaistniały określone w tym przepisie przesłanki odmowy wykonania polecenia służbowego, a zwłaszcza przesłankę „przekonania pracownika, że wykonanie polecenia prowadziłoby do popełnienia przestępstwa”,

2. czy w przypadku powołania się pracownika na okoliczność, że jego zachowanie miało charakter tzw. prawa do zgłaszania nieprawidłowości (whistleblowing) i stanowiło realizację obowiązku dbałości o dobro zakładu pracy, sąd orzekający na podstawie jakich przesłanek powinien oceniać, czy zachowanie pracownika mieści się w granicach tego prawa i korzysta z ochrony przed sankcjami związanymi ze skorzystaniem z tego prawa, w szczególności czy może skorzystać z wytycznych wypracowanych w orzecznictwie trybunałów międzynarodowych oraz regulacjach prawa międzynarodowego,

3. czy w przypadku powołania się w oświadczeniu o rozwiązaniu umowy o pracę za wypowiedzeniem na utratę zaufania, spowodowaną odmową przez pracownika wykonaniem polecenia służbowego, pracodawca przed podjęciem decyzji o wypowiedzeniu, ma obowiązek dokonać obiektywnej oceny zachowania pracownika, w szczególności - o ile jest to możliwe - zwrócić się do pracownika o wyjaśnienie przyczyn jego zachowania.

Pozwany wniósł o nieprzyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i zasądzenie kosztów.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie przedstawia zasadnej podstawy przedsądu i dlatego nie został uwzględniony.

Sformułowane we wniosku zagadnienia osobno ani razem nie składają się na istotne zagadnienie prawne, które ma na uwadze art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., gdyż nie mają takiej rangi.

Nie wykraczają poza zwykłą wykładnię prawa, której dokonuje sąd powszechny przed jego stosowaniem w indywidualnej sprawie. Zwykła wykładnia prawa nie stanowi podstawy przedsądu. Znaczenie ma dopiero kwalifikowana potrzeba wykładni przepisów wynikająca z poważnych wątpliwości w wykładni lub

rozbieżności w orzecznictwie (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.). Przedmiotem zainteresowania jest wówczas sam przepis prawa.

Istotne zagadnienie prawne nie może być redukowane do wykładni prawa, bo są to odrębne podstawy przysądu. Ustawodawca wyraźnie je rozróżnia (art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c.). Skarżący nie odwołuje się do drugiej podstawy przysądu, czyli do problemu wykładni przepisów lub rozbieżności na tym tle w orzecznictwie sądów (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.).

Przedmiotem istotnego zagadnienia prawnego jest również prawo w znaczeniu uniwersalnym a nie konkretnym (indywidualnym w danej sprawie), jednak tylko gdy ujawnia się nowa kwestia prawna, wskazująca na trudny wybór w rozumieniu i stosowaniu prawa, jednak bardziej problematyczna niż potrzeba kwalifikowanej wykładni prawa.

Z tego punktu widzenia należy dostrzec, że o stosowaniu prawa w pierwszej kolejności decyduje sąd powszechny (art. 45 ust. 1, art. 175 ust. 1, art. 176 Konstytucji).

Sąd Najwyższy nie zastępuje sądu powszechnego w tej roli. Sąd powszechny samodzielnie ustala stan faktyczny i suwerennie stosuje prawo materialne. Sąd Najwyższy kontroluje orzeczenia sądu powszechnego tylko w granicach określonych w ustawie (przykładowo w granicach zarzutów podstaw kasacyjnych i związania ustaleniami faktycznymi na których oparto zaskarżony wyrok - art. 398³ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. w zw. z art. 398¹³ § 1 i § 2 k.p.c.). Na etapie rozpoznania sprawy przed sądem powszechnym mogą powstać zagadnienia prawne budzące poważne wątpliwości i wówczas sąd może przedstawić to zagadnienie do rozstrzygnięcia Sądowi Najwyższemu. Uchwała Sądu Najwyższego rozstrzygająca zagadnienie prawne wiąże w danej sprawie (art. 390 k.p.c.) ale nie jest powszechnym źródłem prawa (art. 87 Konstytucji). Również gdy przy rozpoznaniu skargi kasacyjnej wyłoni się zagadnienie prawne budzące poważne wątpliwości, wówczas zagadnienie może być przekazane do rozstrzygnięcia powiększonemu składowi Sądu Najwyższego. Uchwała powiększonego składu Sądu Najwyższego jest w danej sprawie wiążąca (art. 398¹⁷ k.p.c.).

Podkreśla się te oczywiste normy aby powrócić do podstawowego stwierdzenia, iż wykładnia i stosowanie prawa należą w pierwszej kolejności do

sądu powszechnego i Sąd Najwyższy nie zastępuje sądu powszechnego w rozstrzyganiu sporów.

Innymi słowy w tej sprawie Sąd powszechny nie stwierdził, aby przy rozpoznawaniu apelacji powstało zagadnienie prawne budzące poważne wątpliwości. Sąd samodzielnie rozstrzygnął sprawę i wyrok jest prawomocny. Wyrok może być przedmiotem oceny w postępowaniu kasacyjnym jako rozstrzygnięcie w konkretnej sprawie, jednak wówczas właściwą na tej płaszczyźnie jest podstawa przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., do której wniosek nie odwołuje się.

Brak jest natomiast podstaw do stwierdzenia istotnego zagadnienia prawnego. Prócz negatywnej oceny metodycznej wniosku należy zauważyć, iż przedmiotem sporu jest zasadność wypowiedzenia umowy o pracę z art. 45 k.p. Otwiera to ocenę merytoryczną. Rzecz w tym, iż przepis ten jest oparty na klauzuli generalnej zasadności wypowiedzenia. Przepisy oparte na klauzuli generalnej nie podlegają wiążącej wykładni również przez Sąd Najwyższy. Nie ma już w tym zakresie wytycznych co do stosowania tego przepisu. Wiążąca wykładnia jest możliwa w danej sprawie. Nie jest możliwa w szerszym ujęciu, bowiem nie wiąże sądów powszechnych w innych sprawach. Wykładnia prawa opartego na klauzuli generalnej byłaby też wbrew funkcji jakie spełniają klauzule generalne w systemie prawa. Skoro ustawodawca uznaje takie regulacje za właściwe i potrzebne, to oznacza to, że Sąd w drodze interpretacji nie może dokonywać wiążącej wykładni regulacji opartej na klauzuli generalnej, albowiem nie jest możliwa pełna egzemplifikacja wszystkich możliwych sytuacji, pomijając, że czym innym jest stosowanie prawa przez sądy i czym innym tworzenie prawa przez prawodawcę. Klauzule generalne potwierdzają zatem, że stosowanie prawa w danej sprawie należy do sądu powszechnego. Podobna ocena odnosi się do art. 100 § 2 pkt 4 k.p., który również oparty jest na klauzuli dbałości o dobro zakładu pracy, wymagającej indywidualnej wykładni w danej sprawie. Na tym tle art. 25 ust. 3 ustawy o pracownikach samorządowych nie jest samodzielną regulacją, skoro znaczenie w sprawie miały ustalenia faktyczne i ich indywidualna ocena w świetle nie tylko tego przepisu lecz przede wszystkim na gruncie zasadności wypowiedzenia z art. 45 k.p. Wykracza to ponad potrzebę argumentacji, gdyż jedynie potwierdza, że sedno

potencjalnego problemu w sprawie to nie jest istotne zagadnienie prawne, lecz ocena zastosowania prawa w sprawie skarżącego, co może odpowiadać podstawie przysądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. (do której skarżący nie odwołuje się) a nie spełnia się jako istotne zagadnienie prawne z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Ocenę tę potwierdza treść argumentacji podanej w uzasadnieniu zgłoszonej podstawy przysądu.

Z tych motywów orzeczono jak w sentencji (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

O kosztach orzeczono na podstawie art. 102 k.p.c., zważając na wynik sprawy, niepowodzenie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i wcześniejsze nieobciążanie powoda kosztami postępowania na rzecz strony pozwanej.

[as
a]